

ОПИС
навчальної дисципліни «**Новітнє прочитання російської класики**
в контексті світової літератури»
на 3 семестр 2019-2020 н.р.

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань – 03 Гуманітарні науки
Спеціальність – 035 Філологія (Література зарубіжних країн)

1. Загальна характеристика дисципліни

Загальний обсяг дисципліни – 3 кредити ЄКТС.

Статус дисципліни – вибіркова.

Факультет – філологічний.

Кафедра – світової літератури та славістики.

Рік підготовки – 2; **семестр** – 3; **вид підсумкового контролю** – залік.

Викладач: доктор філологічних наук, професор Кравченко Л.-Р.С.

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Загальний обсяг дисц. ЄКТС	Кількість годин						Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота	Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття			
Очна	2	3	3	90	14	-	-	16	60	+	-

2. Зміст лекційного матеріалу

Новітнє прочитання російської класики
в контексті світової літератури
(3-й семестр)

1. Симбіоз літератур у сучасному світі. Місце російської літератури серед інших літератур. Російська класика: новітнє прочитання.
2. Типи художньої цілісності в циклі М. Гоголя «Миргород».
3. Поетика пушкінської прози: новітнє розуміння.
4. Російська народна свідомість і поетика драми О. Островського.
5. Традиції світової літератури у творчості С. Єсеніна.
6. Роль деталі в новітньому прочитанні деяких класичних творів російської літератури.
7. Екранізація російської класичної літератури в зарубіжному кінематографі.

3. Перелік тем семінарських занять

№	Теми семінарських занять
1	Симбіоз літератур у сучасному світі. Місце російської літератури серед інших літератур. Російська класика: новітнє прочитання.
2	Типи художньої цілісності в циклі М. Гоголя «Миргород».
3	Поетика пушкінської прози: новітнє розуміння.
4	Російська народна свідомість і поетика драми О. Островського.
5	Традиції світової літератури у творчості С. Єсеніна.
6	Роль деталі в новітньому прочитанні деяких класичних творів російської літератури. Аналіз фінального епізоду поеми М. Гоголя «Мертві душі». Деталь в романі Ф. Достоевського «Злочин і кара».
7	Деталь у віршах Ю. Живаго в романі Б. Пастернака «Доктор Живаго».

4. Самостійна робота аспіранта

Самостійна робота аспіранта з дисципліни містить: прочитання літературних творів; опрацювання літературознавчих та науково-критичних праць; виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються у межах кожної теми навчальної програми; підготовку до підсумкової контрольної роботи; підготовку до заліку.

5. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Критерії оцінювання

Розподіл 100 балів між видами робіт:

Поточна успішність ($\text{max} = 100$) складається з балів, отриманих на семінарських заняттях (35 балів), співбесіди з лектором (30 балів) та виконаної підсумкової контрольної роботи (35 балів).

Загальний бал (35 балів) відповідей на семінарських заняттях обчислюється за формулою: $x = \frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки "2", n – кількість цих оцінок (не менше чотирьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка поточного контролю.

Підсумкова контрольна робота (35 балів) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової контрольної роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосовувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Отже, сумарна кількість балів з дисципліни загалом становить 100 балів. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Поточна успішність			
Відповіді на семінарських заняттях	Співбесіда за прочитаними творами	Підсумкова контрольна робота	Залік
35	30	35	100

Література

а) основна

1. Асоян А. «Почтите высочайшего поэта...» : Судьба Божественной комедии Данте в России / Арам Асоян. – М. : Книга, 1990. – 214 с.

3. Бердяев Н. Смысл творчества / Н. А. Бердяев // Философия свободы; Смысл творчества. – М. : Правда, 1989. – С. 254–534.

3. Беседіна Ю. Своєрідність універсальної картини світу «Повісті времєних літ» / Ю. Беседіна // Сучасний погляд на літературу: зб. наук. праць. – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2001. – Вип. 5. – С. 22–28.

4. Гончаров С. А. Творчество Гоголя в религиозно-мистическом контексте / С.А. Гончаров. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 1997. – 340 с.
5. Дмитриев С.Н. От Грибоедова и Пушкина до Есенина и до 21 века / С.Н. Дмитриев. – М. : Вече, 2014. – 504 с.
6. Есаулов И.Е. Русская классика : новое понимание / И.Е. Есаулов. – М. : СПб : АЛТЕЙЯ, 2012. – 448 с.
7. Журавлёва А.И. Кое-что из былого и дум : О русской литературе XIX века / А.И. Журавлёва. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2013. – 272 с.
8. Золотой век русской поэзии / Сост., предисл. и коммент. В.Л. Коровина. – М. : Эксмо, 2013. – 608 с.
10. Илюшин А.А. Русское стихосложение / А.А. Илюшин. – М. : Высшая школа, 1988. – 168 с.
10. Кулешов В.И. История русской литературы / В.И. Кулешов. – М. : Русский язык, 1989. – 640 с.
11. Кулешов В.И. История русской литературы XIX века. – 3-е изд., испр. и доп. / В.И. Кулешов. – М. : Академический проект, Фонд «Мир», 2004. – 800 с.
12. Либан Н.И. Лекции по истории русской литературы (от Древней Руси до первой трети XIX в.) / Вступ. статья и указатели А.В. Архангельской. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2005. – 464 с.
13. Луков Вл.А. Русская литература: генезис диалога с европейской культурой / Вл.А. Луков. – М. : Изд-во Московского гуманитарного университета, 2006. – 100 с.
14. Недзвецкий В.А. История русского романа XIX века. Неклассические формы / В.А. Недзвецкий. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2011. – 152 с.
15. Недзвецкий В.А., Полтавец Е.Ю. Русская литература XIX века. 1840-1860-е годы / Недзвецкий В.А., Полтавец Е.Ю. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2010. – 376 с.
16. Недзвецкий В.А., Зыкова Г.В. Русская литературная критика XVIII–XIX веков / В.А. Недзвецкий, Г.В. Зыкова. – М. : АспектПресс, 2008. – 304 с.
17. Овсяннико-Куликовский Д.Н. Пушкин. Опыт психологического изучения его творчества / Д.Н. Овсяннико-Куликовский. – М. : Либроком, 2012. – 226 с.
18. Ранчин А.М. Переключка Камен : Филологические этюды / А.М. Ранчин. – М. : Новое литературное обозрение, 2013. – 656 с.
19. Русская литература в оценках, суждениях, спорах : Хрестоматия литературно-критических текстов / Сост., автор вступ. ст. и примеч. А.Б. Есин. – М. : Флинта : Наука, 1998. – 344 с.
20. Смирнов А.А. Пособие по русской литературе / А.А. Смирнов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1993. – 192 с.
21. Чередник Л.А. Пушкінські мотиви у творчості М.О. Булгакова. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук / Л.А. Чередник. – Сімферополь, 2007. – 22 с.
22. Шубникова-Гусева Н.И. «Объединяет звуком русской песни...» : Есенин и мировая литература / Н.И. Шубникова-Гусева. – М. : ИМЛИ РАН, 2012. – 528 с.

б) додаткова

23. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник : У двох томах / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 864 с.
24. Литературный энциклопедический словарь / Под общей ред. В.М. Кожевникова, П.А. Николаева. – М. : Сов. энци., 1987. – 751 с.

Семінарське заняття № 1

Тема: Симбіоз літератур у сучасному світі. Місце російської літератури серед інших літератур. Російська класика: новітнє прочитання

План

1. Зв'язок російської літератури з християнською культурою.
2. Історико-літературний та міфопоетичний підходи до розуміння літературного твору.
3. Принципи розуміння російської літератури:
 - а) залежність розуміння від позиції дослідника стосовно предмета вивчення;
 - б) необхідність враховувати виокремлений М. Бахтіним «далекий» контекст розуміння та вивчати твори у «великому часі»;
 - в) усвідомлення нерівномірності авторської присутності в тексті;
 - г) врахування типу культури, типу ментальності, які впливають на створення та функціонування того чи іншого твору.

Література:

1. Есаулов И.Е. Русская классика : новое понимание / И.Е. Есаулов. – М. : СПб : АЛЕТЕЙЯ, 2012. – 448 с.
2. Гончаров С. А. Творчество Гоголя в религиозно-мистическом контексте / С.А. Гончаров. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 1997. – 340 с.
3. Луков Вл.А. Русская литература: генезис диалога с европейской культурой / Вл.А. Луков. – М. : Изд-во Московского гуманитарного университета, 2006. – 100 с.
4. Русская литература в оценках, суждениях, спорах : Хрестоматия литературно-критических текстов / Сост., автор вступ. ст. и примеч. А.Б. Есин. – М. : Флинта : Наука, 1998. – 344 с.

Методичні рекомендації

Підготовка до семінарського заняття передбачає роботу здобувача в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої літератури, а також ознайомлення зі змістом художніх текстів, рекомендованих для обов'язкового прочитання. Російську літературу потрібно розглядати як невід'ємну частину світової художньої культури та розуміти її як мистецтво слова.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння аспірантом матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з художніх текстів, знання основних дефініцій сучасного літературознавства, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів вищої освіти, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності.

При підготовці до семінарського заняття слід розуміти, що російська класика глибоко закорінена в християнській культурі. Зрозуміти й коректно описати кордони між світським і духовним неможливо, використовуючи старі філологічні підходи. Потрібно нове розуміння російської класики, яке дозволить показати її духовну глибину, закорінену в тисячолітній християнській традиції. Проілюструвати свою думку можна прикладами з творів М. Салтикова-Щедріна, Л.М. Толстого, І. Буніна, Б. Пастернака та ін.